

(תיק מס' 20-24)

דף מידע בטיחותי – הצלת חיי ילד שנחנק באכילה

תקציר האירוע

במהלך מפגש סוף יום, בחודש נובמבר 2020, בעת הקראת סיפור, ילד בן 3 וארבעה חודשים (להלן: "הילד"), בגן ילדים לגילאי 3-4 בירושלים, נחנק תוך כדי אכילת חתיכות תפוח ואיבד את ההכרה. הגננת זיהתה שהילד מתקשה בנשימה ומאבד הכרה והיא הטתה את ראשו, פתחה את פיו, תוך שצעקה לסייעת ללחוץ על לחצן מצוקה. הגננת, שעברה קורס עזרה ראשונה כחלק מהפיתוח המקצועי לגננות, זיהתה את חתיכת התפוח החוסמת את קנה הנשימה וחילצה אותה באצבעותיה. לאחר טיפול קצר, הילד חזר לנשום עצמאית ולאחר מספר שניות חזר להכרה.

מיד אח"כ, הגננת הבינה שהסייעת לא לחצה על לחצן המצוקה למשך 2 השניות הנדרשות, כך שלמעשה הקריאה לא נשלחה למוקד. הגננת לחצה שוב על הלחצן והסייעת התקשרה ועדכנה את ההורים ששלחו את סבו של הילד. כונני מד"א וסייר הגנים הגיעו, בדקו את הילד ופינו אותו באמבולנס, מלווה ע"י הסב, לבדיקות רפואיות בבי"ח שערי צדק.

תיאור האירוע (מבוסס על התחקיר האישי של הגננת)

במפגש סוף יום שנערך לקראת השעה 13:30, אני כמנהגי חילקתי לכל ילד את הפרי שהביא מהבית ולספר סיפור. הילד הביא קופסא עם תפוח ירוק חתוך ולא מקולף. בעודי מקריאה את הסיפור, כשהילד יושב מולי ויש לי קשר עין אתו ועם יתר השורה, לפתע ראיתי שהוא במצוקה נשימתית, עיניו התגלגלו וראשו התחיל להישמט. הפעולה הראשונה שעשיתי הייתה לצעוק לצוות שלי: "לחצו על לחצן מצוקה אני מאבדת את הילד (במקור צוין השם)". זרקתי את הספר, חשתי אליו, זיהיתי מצוקה נשימתית וחוסר הכרה - פתחתי נתיב אוויר והסתכלתי בחלל הפה, תוך שראיתי את חתיכת התפוח. הטיתי לו את הראש ביד אחת ובשתי אצבעות של היד השנייה תפסתי את חתיכת התפוח. במקביל, טפחתי לו על הגב, לעודד אותו להשתעל, וכל החתיכה יצאה - ראיתי שהילד חזר לנשום אך עדיין לא היה בהכרה מלאה. לחצתי לו על השכמות וצבטתי לו את הישבן והוא חזר לנשום.

מיד כשהתפניתי התברר לי, כי הלחיצה הראשונה, של אחת הסייעות, בלחצן המצוקה, לא הייתה טובה מאחר שלא ידעה שצריך לבצע לחיצה ממושכת. רק לאחר שלחצתי שוב, צוות מד"א יצר עמי קשר, הורה לי להשכיב אותו על המזרון ולהרים לו רגליים. הם היו איתי על הקו עד שהגיעו בעצמם, אבחנו שהילד בהכרה מלאה, מדבר, והם החליטו לפנותו לבדיקות בבי"ח. צוות מגן דוד שהגיע עם סייר הגנים תחקר אותי קצרות, שיבחה את פעולותי ואח"כ, ביצע את הפינוי לבית החולים, כשסבו של הילד, שהוזעק ע"י ההורים שעודכנו ע"י אחת הסייעות, הצטרף אליהם לבדו, לבקשתם, לאמבולנס.

מסך מצלמת שער הגן ולידו לחצן המצוקה

בבית החולים התבצעו בדיקות ונאמר לי מאוחר יותר, כי הרופא שטיפל בו הדגיש את החשיבות שהגננות יעברו קורס הגשת עזרה ראשונה וריענונים. אודה, כי אלמלא קורס עזרה ראשונה שעברתי בשנה שעברה, המקרה עלול היה להסתיים אחרת. בפועל, פעלתי עפ"י סדר הפעולות שלמדתי, תוך שהפעלתי שיקול דעת מהיר, אם לבצע החייאה בשיטת הימלייך או להוציא לכד - מאחר שראיתי, כי אני מצליחה לשלוף את התפוח בצורה ידנית, מבלי להסתכן בדחיפת חתיכת התפוח יותר פנימה, שלפתי כאמור את החתיכה החוצה.

לקחים ותובנות

- ✓ לדברי הרופאים, הגנת הצילה את חיי הילד.
- ✓ הגנת עברה לפני שנה קורס מגישי עזרה ראשונה מלא, בהיקף של 44 שעות. לדברי הגנת: "אפשרי כי לא הייתי מצליחה לפעול נכון באירוע אילו לא הייתי עוברת את ההכשרה".
- ✓ הגנת הייתה "נסערת ומטולטלת" במשך כל היום, על אף הצלחתה, ואפילו חוותה רעידות חזקות בידיים.
- ✓ המפקחת והיועצת החינוכית תמכו בגנת לאורך כל יתרת היום – הרגעה נפשית, דאגה לשלומה, הסברת המקרה לילדים, כולל "עיכול הדברים" והעברת הודעה מסודרת להורי הילדים.
- ✓ המקרה הוכיח את הצורך, כי כל צוות גן ילדים יתנסה, לא רק בזמן חירום, בהפעלת לחצן המצוקה.

המלצות בטיחות

בהנחיית גורמי המטה של משרד החינוך הוחלט לפעול למימושן של המלצות הבטיחות שלהלן, עד לסוף שנה זו.

1. לפרסם את לקחי התחקיר של האירוע ("דף מידע בטיחותי") לכלל הפיקוח באגף קדם יסודי ובגנים.
2. להנחות את מנהלות הגנים להדביק מודעה קטנה לצד לחצני המצוקה שבה יצוין כיצד להפעיל נכון את הלחצן.
3. לרענן ולהדגיש לקב"ט-ים ברשויות, של מוסדות החינוך, את החשיבות בבדיקת לחצני המצוקה ולהנחות את סיירי הגנים ומוסדות החינוך הרלוונטיים, לבצע בדיקת שמישות של לחצני המצוקה בגנים ולוודא, כי הגננות/סייעות יתנסו, בנוכחותם, בלחיצה נכונה על לחצני המצוקה.
4. לתדרך את צוותי הגנים, כי בעת אירוע חרום, לאחר שצוות הגן לחץ על לחצן המצוקה ודיווח על האירוע וכי הוסרה סכנת חיים מיידית לילדים, אחד מאנשי הצוות יחייג לגורם החרום הרלוונטי (משטרה/כב"ה/מד"א) וידווח על האירוע, ובתנאי שהדיווח לא פוגע ו/או משהה את פעולות הצלת חיים הראשוניות ו/או הרחקת גורם סיכון ממשי וחמור.

הבהרה: דף המידע מבוסס על התחקיר האישי של הגנת ועל התחקיר של הצוות, יחד עם קב"ט-ית מחוז ירושלים.

בברכה,

רותם זהבי

מנהל אגף הבטיחות הארצי

תאריך: 12.11.2020